

שעת המעבר חורף-קיץ ומה שביניהם

יוסי מלול - משק הבקר והחלב
hmb-malul@icba.org.il

מדיניות התכנון של חלב חורף-קיץ יוצרת גם נקודות מעבר בין העונות, שמביאות את הרפתנים לשינוי מדיניות של משלוח החלב. הנהגים נמצאים באמצע ונדרשים לסדר הובלות בלתי אפשרי. ב"שיח הנהגים" במחלבת תל יוסף, הוסכם על רעיון שהמחלבות יפתחו תכנת מחשב וייחשבו את הייצור בחליבות המעבר - כך שיעשה צדק עם כולם והנהגים לא יילחצו

בחודש). לרפתנים הודיעו שחלב שייקלט עד השעה 24:00 ייחשב כחלב קיץ ומעבר לכך הוא יהיה חלב חורף לכל דבר. במוצאי שבת ירדתי לקבלת החלב במחלבת תל יוסף לעקוב אחר קליטת החלב בשעות המעבר ותגובות הנהגים. השעה 19:00, חושך בחוץ אחרי יום גשום מאוד, השבת יצאה זה מכבר, ואף מכלית לא נמצאת ליד השער. הורגלתי בעבר לראות טורים של מכליות מחכות לפתיחת השערים במחלבה.

המחלבות יפתחו תכנה שתחשב ממוצע של ייצור החלב ברפת בשלושת הימים האחרונים שלפני המעבר ויהיה להם מספר שיגדיר את כמות החלב לחליבה וליממה. ביום המעבר הנהגים יעבדו רגיל לחלוטין ולרפת ייחשבו את ייצור החלב, עד תום חליבת ערב ביום האחרון שלפני המעבר

התורן בביתן השמירה היה שקט לגמרי ולא הבין מדוע אני מגיע ושואל שאלות. המכליות יגיעו יותר מאוחר כי התורן הראשון במחלבה, מבין עובדי הלילה, שלאחר צאת השבת, מגיע אחרי 8 בערב "להפעיל את הדודים" - כניסת המכליות למחלבה לא תהיה לפני 21:00. העובד מספר שממילא יש מחסור גדול בחלב וירידה גדולה במספר המכליות שמגיעות לתל יוסף.

חזרתי שוב ב-20:30 לראות את "הלחץ" ורק 3 מכליות עמדו בחוץ וחיכו לשעה היעודה. הנהגים ישבו בתחנת ההסעה הסמוכה והסבירו לי ש"אין טעם להגיע, כי במחלבת תל יוסף יש סדר וכל נהג מקבל תור עם שעת הגעה, כדי לפזר את קליטת החלב על פני היממה".

העידוד לייצור חלב בקיץ הביא גם לחידוד התקופה שבה ניתן התמריץ, בתוספת של 60 אגורות לכל ליטר שעובר מהחורף לקיץ. כך, ביום אחד, ה-31 לאוקטובר, בשעה 24:00, מסתיימת עונת הקיץ ומתחילה עונת החורף שכל ליטר חלב עודף בה, מקבל תמורה של 20% בלבד. המעבר החד בין הקיץ לחורף והפרשי התמורה הגדולים בין העונות, מביאים ללחצים גדולים בנקודות המעבר בשתי התקופות (כולל המצב ההפוך בסוף מאי, במעבר מהחורף לקיץ). רפתנים רוצים לדחות חלב, ככל האפשר, מהחורף לקיץ וגם למנוע זליגת חלב מהקיץ לחורף.

סוף חודש אוקטובר 2009 חל בשבת וגורלן של 5 חליבות, משישי צהריים ועד מוצאי שבת, נגזר מהשעה שבה יגיע החלב וייקלט במחלבה (יש רפתות משפחתיות שכבר ביום חמישי העבירו את החלב האחרון

קבלת חלב נקייה ומסודרת - יש תור לכל נהג

הנהגים ישראל, דרוויש, עומר, חמודי וישראל

יגיעו בסך הכול כ-9-10 מכליות שאחר כך יעשו סיבוב נוסף, שיימשך לשעות הקטנות של הלילה.

הקשר של הרפתנים עם הנהגים מאופיין בשונות גדולה: "יש מקומות שמעריכים מאוד את הנהג ומטפלים בו ויש רפתות שבהן לא מתייחסים אליו כלל, שלא לדבר על אמירת תודה על מאמץ מיוחד".

ברור לכולנו שמובילי החלב אמורים להיות חלק מהצוות הרחב של הרפת כמו גם הרופאים, המזריעים, מבקרי החלב, המדריכים, סוחרי הבשר, ספקים קבועים ועוד. הם ראויים ליחס מפרגן וגם שי בחגים, כמו לכולם. היחס החם מביא להדדיות ולעבודה פורייה בין השותפים. גלגלנו כמה רעיונות שעשויים לחסוך מהנהגים את הקונפליקט עם הרפתנים, במעברים בין העונות למשל,

המחלבות יפתחו תכנה שתחשב ממוצע של ייצור החלב ברפת בשלושת הימים האחרונים שלפני המעבר ויהיה להם מספר שיגדיר את כמות החלב לחליבה וליממה. ביום המעבר הנהגים יעבדו רגיל לחלוטין ולרפת יחשבו את ייצור החלב, עד תום חליבת ערב ביום האחרון שלפני המעבר.

כך הרפתנים יקבלו בדיוק את מה שמגיע להם, החזקים לא יידחפו ראשונים בתור, לא ידחו את הנהגים בסוף החורף, כדי שהחלב יעבור לקיץ וייעשה צדק עם כולם.

ההסכמה של הנהגים הייתה גורפת כי הם יפסיקו לגמגם מול הרפתנים ויוכלו לעבוד על פי הסדר הרגיל ובלי לחצים חריגים.

עוד 2-3 בקשות קטנות יש לנהגים מהמחלבות, שיבנו מתקן שטיפה חיצוני שכל מכלית תעבור דרכה ותצא ממנה נקייה, וכך תיבצע בצורה מכובדת את ענף החלב הלבן והנקי. מחלבת אלון תבור היא מקום מתאים למתקן כזה וכל מכלית מגיעה לשם מדי פעם והיא אף תשלם בעבור השטיפה.

רצוי גם שיהיה לוגו של מועצת החלב על המכלית, שהנהגים יהיו בתלבושת ענפית אחידה ו"יהיה כבוד למקצוע".

יצאתי מהם בהחלטה שיש מקום להרחיב בשיח ובלמידה מאלה שעושים עבודה חשובה ואחראית בשירות כולנו. ■

וכך, לקראת 21.00 נפתח השער ו-3 המכליות נכנסו לקבלת חלב, לפריקה ולסיבוב נוסף. עברתי תהליך זיהוי שכלל קבלת אישור טלפוני ממנהל המחלבה ונכנסתי לחדר הנהגים לשיחה עם החבר'ה על עניינים שונים בקשר של נהגים, רפתנים, מחלבה. את המצלמה ביקשו ממני להוציא אחרי שהספקתי לבצע כמה צילומים.

שיח נהגי החלב הצפוניים

"שיח נהגים" הוא תמיד מעניין ופיקנטי ויש בו מגוון גדול של נושאים והגיים.

הראשונים שהגיעו היו דרוויש ממנשיה זבדה ליד נהלל, ישראל הרוש שגר בהרחבה בתל קציר, עומר בן כפר יחזקאל שגר באחוזת ברק שליך דברת, ישראל דוגר מכנרת וחמודי מהכפר נעורה.

כולם מחכים לכיול המעבדה, כי אחרי שבת יש לכייל מחדש את המכשירים, כך שאפשר לבדוק את הדגימות שהנהגים מביאים מהרפתות. זו הסיבה שקליטה ממש של חלב מתבצעת רק לקראת 22.00 בשלוש עמדות. בהמשך זה זורם טוב יותר.

הובלת החלב עברה למחלבות לפני כמה שנים והזוכים במכרזים היו הקואופרטיביים הגדולים, שהיו בעלי מכליות חלב והם מעסיקים את הפרטיים כקבלני משנה.

התבצעו מהלכי התייעלות גדולים והנהגים יודעים לספר שבעבר היו 120 מכליות וכיום יש רק 56 שמהן 46 בתנובה. גם הנסיעות התקצרו מאוד ועובדים בסביבה הקרובה – "אין הרבה נסיעות למחלבת רחובות, כמו פעם".

הפרנסה קשה יותר ו"אם בעבר הובלנו 60,000 ליטר ליום כדי להתפרנס, כיום צריך להגיע ל-100,000 ליטר ליום.

איסוף החלב מהמשקים אורך כ-3 שעות ואפשר להתחיל רק לאחר צאת השבת. עד 12 בלילה ניתן לעשות סבב אחד בלבד ונכנסים רק המשקים של הסיבוב הראשון. היה לחץ גדול של משקים להוביל להם ראשונים, אבל החלטנו לעבוד על פי הסדר הרגיל, על אף שהשתדלנו מאוד להביא כמה שיותר חלב לסיבוב הראשון במחלבה."

עומר אוסף מהמושבים